

Kultur- och fritidsförvaltningen

Idrotts- och fritidsnämndens yttrande angående mål och budget 2020–2021

Innehållsförteckning

Nämndspecifik omvärldsanalys.....	3
Individualisering och kommersialisering av idrottssektorn.....	3
Framtidens multifunktionella idrottsanläggningar.....	3
Flickor har sämre hälsa än pojkar.....	3
Idrottsrörelsen prioriterar jämställdhet.....	3
Idrottsombudsman och visselblåsartjänst.....	4
Unga med funktionsnedsättning upplever en sämre livssituation.....	4
Nya statliga mål för funktionshinderspolitiken.....	4
Investeringsbudget.....	4
Volymförändringar.....	6
Lokaler.....	6
Kapitalkostnader.....	9
Kompetensförsörjning.....	9
IT och ny teknik som stöd för verksamheten.....	10
Prioriteringar.....	10
Effektiviseringsförslag.....	11
Kompletteringar efter arbetsutskottets möte den 29 januari 2019.....	12
Samarbetsförslag.....	14
Kvalitetshöjande förändringar.....	15

Nämndspecifik omvärldsanalys

Idrott- och fritidsområdet fyller tillsammans med övriga samhället en viktig funktion i arbetet med att skapa attraktiva livsmiljöer. När Haninge bygger stad är det därför viktigt att bygga en stad som ger utrymme åt liv och innehåll. I arbetet för att genomföra detta möter förvaltningen ett antal utmaningar som också berör samhället i stort som globalisering, digitalisering, urbanisering och välfärdens framtida finansiering för att nämna några exempel. Nedan följer en sammanställning av kultur- och fritidsförvaltningens omvärldsanalys där ett antal trender eller skeenden identifierats som på olika sätt bedöms vara relevanta för förvaltningen att känna till och förhålla sig till.

Individualisering och kommersialisering av idrottssektorn.

En samhällstrend är att en allt större del av våra liv blir individuellt anpassade genom olika typer av skräddarsydda tjänster. Det ökar förväntningarna på en flexibilitet i vardagen. Detta märks exempelvis genom att människor väljer att träna tillsammans med personliga tränare eller löpcoacher i allt högre utsträckning, ofta drivs dessa kommersiellt. Ett ytterligare exempel är att människor söker en variation i träningen där kommersiella tjänster genom ett träningskort kan erbjuda tillgång till allt från klättring, thaiboxning, yoga, styrketräning etcetera där användarna kan välja den träningsform de själva önskar för just den dagen eller veckan. (RF, Omvärldsspaning – trender, behov och möjligheter).

Framtidens multifunktionella idrottsanläggningar.

En ökad individualisering innebär även en framväxt av många nya sporter, inte sällan kopplade till livsstilskomponenter. Alla dessa olika sporter kan dock inte ha egna anläggningar. En tydlig trend som märks internationellt är därför idrottsanläggningar med multifunktioner. I takt med ett ökad fysisk inaktivitet och andra hälsoproblem finns det även ett behov av ”mjukare” anläggningar som inbjuder exempelvis överviktiga eller träningsovana att röra på sig, exempelvis genom ytor som inomhuslekplatser. (IAKS Future trends 2020 – for sports and leisure facilities)

Flickor har sämre hälsa än pojkar

Tonårstjejer har sämre hälsa och livskvalitet, har högre förekomst psykisk ohälsa och är mindre nöjda med sin fritid än killar i samma ålder. Bland högstadietjejer har hälsan försämrats från 2008 till 2016. Tjejer är också mindre fysiskt aktiva än killar. Sedan 2004 deltar allt färre högstadietjejer i Haninge i föreningsidrotten. Endast 11 procent av första generationens invandrartjejer är med i en idrottsförening. Tjejer uppger att de vill besöka fritidsgårdar mer än de gör idag (Ung Livsstil Haninge 2016/17).

Idrottsrörelsen prioriterar jämställdhet

Riksidrottsförbundet tog ett strategiskt beslut på stämman i maj 2017 om tydliga jämställdhetsmål och pekade ut jämställdhet som en av de viktigaste frågorna i det pågående strategiarbetet de kommande åren. Riksidrottsförbundet har tagit fram ett utbildningsmaterial för att lyfta dessa frågor och har påbörjat utbildningsinsatser. (www.strategi2025.se)

Idrottsombudsman och visselblåsartjänst

Riksidrottsförbundet har lanserat en idrottsombudsman och en visselblåsartjänst dit det går att vända sig om man misstänker någon form av missförhållanden eller där idrottens värdegrund bryts inom en förening. (RF, november 2018)

Unga med funktionsnedsättning upplever en sämre livssituation

Unga med funktionsnedsättningar skattar sin livs- och fritidssituation sämre än övriga jämnåriga. De idrottar och motionerar också mindre, särskilt hög är den fysiska inaktiviteten bland tjejer i särskolan. Unga med funktionsnedsättningar känner en lägre delaktighet och träffar mer sällan kompisar än jämnåriga (Ung Livsstil Haninge 2016/17). Parasport Sverige har kartlagt hinder för deltagande bland personer med funktionsnedsättning. En övergripande slutsats är att hinder för deltagande behöver studeras utifrån en helhetssituation, då olika lösningar för enskilda hinder kan skapa hinder inom andra områden. (Parasport Sverige 2018, ”Förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att nå ett aktivt och självständigt liv”)

Nya statliga mål för funktionshinderspolitiken

I slutet av 2017 antog Riksdagen ett nytt nationellt mål och en ny inriktning för funktionshinderspolitiken. Målet är att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Sedan dess pågår ett arbete med att utveckla hur principen om universell utformning kan implementeras, vilket inkluderar allt exempelvis fysisk miljö och tjänster. Det håller även på att utvecklas nya metoder för uppföljningen av det nya målet. (Prop. 2016/17)

Investeringsbudget

I Mål och budget 2019 – 2020 har kommunfullmäktige indirekt beslutat om en investeringsram på 203 100 tkr för idrotts- och fritidsnämnden för år 2020. Redan beslutade investeringsprojekt inleder nedanstående tabell och är listade i samma ordning som de presenteras enligt Mål och budget 2019 – 2020. Det är inte beslutat vem som ska ansvara för att bygga den nya simhallen i Västerhaninge, men det blir antingen Tornberget eller någon annan aktör. Oavsett kommer framtida driftkostnader inte hamna i idrotts- och fritidsnämnden som just *kapitalkostnader*, utan antingen som hyra eller någon form av driftbidrag. Därför är ingen beräknad kapitalkostnad presenterad i tabellen.

Den beräknade kapitalkostnaden för de andra projekten tros inte infalla redan under år 2020, eftersom aktivering av gjorda investeringar sker först när investeringen är klar. En mer korrekt rubricering torde vara beräknad kapitalkostnad år 1, beroende på vilket år investeringen färdigställs. I tabellen har år 2023 utelämnats, då inga förslag finns så långt fram i tiden.

Prio	Projektbenämning	Typkod	Behov, tkr	Beräknad kapitalkostnad	2021	2022
			2020	2020		
1	MB 2019: Upprustning Östnorabadet	E	4 000	327		
2	MB 2019: Upprustning ishall	E	0	0	3 000	
3	MB 2019: Spontanyta	N	2 000	163	2 000	2 000
4	MB 2019: Upprustning Maxingeslingan	E	2 500	204		
5	MB 2019: Konstgräs Vega, 11-manna	N	6 000	724		
6	MB 2019: Konstgräs Hanveden, 7-manna	N	0	0	2 000	
7	MB 2019: Byte konstgräs Brb och Tungelsta	E	3 200	505	3 200	
8	MB 2019: Ny konstgräsplan/belysning Tungelsta IP	N	6 000	724		
9	MB 2019: Ny simhall Västerhaninge	N	175 000	-	165 000	
10	MB 2019: Årlig upprustning/ospecificerade projekt	N/E	4 400	506	2 800	2 800
11	Utbyggnad av lokaler för Lilleken	N	3 000	136		
12	Utbyte av maskiner på diverse anläggningar	E	3 200	261		
Summa			209 300	3 551	178 000	4 800

Posten för årlig upprustning av lokaler/inventarier och ospecificerade projekt, som avsåg den tidigare kultur- och fritidsnämnden, har delats enligt en 80/20-princip, där 80 procent tillfallit den nyinrättade idrotts- och fritidsnämnden. Principen bygger på fördelningen av kapitalkostnader som framkom vid arbetet med delning av kultur- och fritidsnämndens driftram för 2019, vilket resulterar i ett investeringsbelopp på 4 400 tkr för idrott- och fritidsnämnden.

Förvaltningen önskar upprepa sitt önskemål från föregående år om att slå ihop ”Årlig upprustning av lokaler/inventarier” och ”Övriga ospecificerade projekt” till en enda post redan år 2020. Så har skett från och med år 2021 enligt Mål och budget 2019 – 2020, men fram till och med år 2020 kvarstår uppdelningen. I tabellen ovan är de sammanslagna på en och samma rad.

Idrotts- och fritidsnämnden vill påtala svårigheter att bära kapitalkostnader, vilket tydliggörs senare i avsnittet om driftredovisning. Följande ändringar i beslutade investeringsramar föreslås:

3. Mål och budget 2019: Spontanyta

Förvaltningen har de senaste åren inrättat flera nya spontanytor och föreslår borttag av investeringsram år 2020 och därefter en sänkning av det årliga beloppet till 1 000 tkr .

5 och 8: Nya konstgräsplaner i Vega och Tungelsta

I Mål och budget 2019 – 2020 beslutades att två nya konstgräsplaner ska anläggas i Vega och Tungelsta. Tillsammans kommer de utgöra en löpande driftkostnad på 1 448 tkr per år. Om ramökningen år 2021 är i samma storleksordning som direktivet föreslår för år 2020, ryms inte driftkostnader för ytterligare två konstgräsplaner med mindre än att något annat tas bort.

Problem att rymma kapitalkostnader för redan beslutade investeringsmedel i Mål och budget 2019 – 2020 gäller över lag, även om vissa ersättningsinvesteringar är nödvändiga. Byte av ytorna i Brandbergen och vid Tungelsta skola på rad 7 belyser att löpande driftkostnader för redan gjorda investeringar i konstgräsplaner aldrig försvinner, utan kräver ständigt nya reinvesteringar.

Med bakgrund av detta resonemang föreslår förvaltningen endast två nya investeringar inför år 2020.

11. Utbyggnad av lokaler för Lilleken

Träffpunkt Lilleken riktar sig till ungdomar med funktionsnedsättning och är den enda kvällsöppna verksamhet som är specialiserad på denna målgrupp, även om alla unga är välkomna till samtliga fritidsgårdar. Verksamheten är populär och skulle behöva utöka möjligheten att ta emot fler besökare. Lokalens storlek och utformning utgör en begränsning som förvaltningen önskar avhjälpa. Investeringen i en tillbyggnad skulle behöva genomföras av Tornberget, som äger byggnaden, men det är nämndens uppgift att söka investeringsmedel för det.

12. Löpande utbyte av maskiner för underhåll av idrotts- och fritidsanläggningar

Det andra investeringsförslaget fanns delvis med redan i remissyttrandet för 2019 års Mål och budget, med ett behov uttryckt för år 2020. Då handlade det om en redskapsbärare och en ismaskin. Redskapsbäraren ska anskaffas redan 2019 med tilldelade medel enligt Mål och budget 2018 – 2019. Behovet av ny ismaskin kvarstår. Förvaltningen har även andra maskiner som kontinuerligt behöver bytas ut på grund av förslitning, men också för att följa ökade miljökrav.

Volymförändringar

Volymförändringar påverkar inte idrotts- och fritidsnämndens verksamheter linjärt. Anpassningar till volymförändringar sker stegvist i form av t ex en ytterligare idrottshall eller fritidsgård. Det vill säga inte per capita så som mekanismen inom elevpengen

Kommunen tillhandahåller anläggningar för idrott i form av idrottshallar och idrottsplatser. När det gäller idrottshallar följer nämnden utbildningsförvaltningens behov av nya skolor och uttrycker i nuläget inget behov av ytterligare volymanpassningar utöver vad som redan planeras. En ny simhall för att möta volymförändringar är redan planerad och den genomförda ishallsutredningen pekade på att tre ishallar utgör tillräcklig kapacitet för den kommande volymutvecklingen. Arbete pågår med att anlägga fler spontanytor och medel är redan avsatta för det. Kostnadsökningar i form av kapitalkostnader och hyreskostnader belyses i detalj under andra rubriker.

När det gäller fritidsgårdsverksamheten finns behov av anpassningar för den ökande befolkningen. Förvaltningen har tidigare framfört förslag på en parklek i Eskilsparken. En sådan satsning ryms inte inom den föreslagna ramen, vilket tydligt framgår i avsnittet om effektiviseringsförslag.

Lokaler

Direktivet anger att Tornberget bedömer att kostnader för drift och underhåll inte kommer öka med mer än 2 procent, vilket är på samma nivå som förra året. Förvaltningen har därför räknat upp lokalkostnaden på befintliga lokaler med 2 procent på 2019 års budgeterade belopp, vilket innebär en kostnadsökning på 918 tkr.

Nämnden väljer att specificera ökade kostnader för nya och renoverade lokaler, eftersom många investeringsprojekt är initierade. För flera renoveringar råder tidsmässig osäkerhet och för nästan

samtliga renoveringar råder beloppsmässig osäkerhet. De byggnader som har beräknats i tabellen med prioriteringar är följande:

- **Åbyhallen 2**

Beräknas få samma årskostnad som den nya Lyckebyhallen och kommer att stå klar till höstterminens start år 2019. Under 2019 är kostnad budgeterad från och med augusti månad. Åbyskolan, som kommer att nyttja den nya hallen, kommer inte stå klar förrän till terminsstarten år 2020. År 2020 innebär ett helårsnyttjande av hallen jämfört med 2019. Kultur- och fritidsförvaltningen är ensam om finansiering av hallen under vårterminen 2020, medan utbildningsförvaltningen bidrar med 40 procent från och med juli 2020. Ökningen av nettokostnaden för kultur- och fritidsförvaltningen under 2020 beräknas bli 1 446 tkr jämfört med vad som är avsatt i 2019 års ram.

- **Åbyhallen 1**

När Åbyskolan flyttar till sin nya byggnad inför höstterminen 2020, lämnas kultur- och fritidsförvaltningen med 100 procent av kostnaden för den gamla idrottshallen. Normalt finansierar utbildningsförvaltningen 40 procent av hyran för de hallar som nyttjas. Kostnadsökningen under år 2020 för kultur- och fritidsförvaltningen för det andra halvåret beräknas bli 156 tkr. Rivning av Åbyhallen 1 är inte planerad.

- **Tungelsta fritidsgård**

Tornberget planerar renovering av Tungelsta fritidsgård under 2019. Inför ekonomikonferensen 2018 presenterade Tornberget en beräknad investeringskostnad på 10 000 tkr och den beräknade årliga kostnadsökningen är 453 tkr.

Dessa lokalkostnadsförändringar summerar till 2 055 tkr, vilket framgår av prioriteringstabellen. Nämnden vill även lyfta fram följande lokaler som det råder stor osäkerhet kring.

- **Tungelstahallen**

En till idrottshall i Tungelsta ska byggas i privat regi. Förvaltningen har förpliktigt sig att hyra ut hallen till föreningslivet utanför skoltid och därför betala en del av kostnaderna för hallen. I dagsläget inväntas ändringar i detaljplanen, eftersom hallen inte ska ligga på sitt ursprungliga ställe. Den nya detaljplanen kommer vinna laga kraft tidigast under första kvartalet år 2020. Den privata aktören kan söka bygglov parallellt och få alla tillstånd klara till första kvartalet år 2020. Förvaltningen räknar med att hyreskostnader kan komma i fråga tidigast i januari år 2021.

- **Dalarö fd kommunalhus**

Huset är redan evakuerat men ännu har inga beslut fattats om byggnadens framtid. Förvaltningen räknar med att ett beslut kommer att fattas under år 2019 och att vilka åtgärder som än beslutas kommer att inledas och avslutas under år 2020. Därför lär kostnadsökningar inträffa först till januari år 2021.

- **Torvalla sporthall**

Tornberget angav inför ekonomikonferensen 2018 renoveringsbehov i Torvalla sporthall.

Den beräknade reinvesteringskostnaden var 24 000 tkr och renoveringen uppskattades ske under 2019. Förvaltningen har inte blivit varse något om detta och 2019 närmar sig snabbt. I ljuset av den annonserade flytten av hela Torvalla-området förväntar sig förvaltningen ingen renovering under år 2019.

- **Torvalla simhall**

Detsamma gäller simhallen, där ett renoveringsbehov av bassängerna har uttryckts av Tornberget på 61 000 tkr. Den politiska intentionen är en 50-metersbassäng i centrala Handen och att renovera befintliga 25-meterbassänger under 2019 låter därför osannolikt.

- **Jordbrohallen**

I samma material till ekonomikonferensen fanns även renoveringsbehov av Jordbrohallen på 25 000 tkr. Förvaltningen bedömer att detta behov säkert äger sin giltighet, men med tanke på den förestående rivningen av det intilliggande Jordbro kultur- och föreningshus utgår förvaltningen från att renoveringen inte kommer att ske under 2019 för att vara klar till år 2020.

- **Vendelsömalm byggnad C, idrottshall**

Hela Vendelsömalmsskolan genomgår renoveringar och en ny byggnad är färdigställd. Senast kända nyhet är att renovering av byggnad C, som är idrottshallen, ska starta år 2021 och beräknas ta 10 månader. Det påverkar därför inte år 2020.

- **Vendelsömalm byggnad B, fritidsgård**

Även byggnad B ska renoveras med beräknad start år 2021. Denna renovering beräknas ta 12 månader och påverkar hyran först år 2022.

- **Ribby 3**

Beteckningen Ribby 3 är på intet sätt vedertagen, men Ribbyskolan planerar för en liten ny idrottshall i framtiden. Alla nya hallar hamnar med automatik på kultur- och fritidsförvaltningen och färdigställande är inte aktuellt före år 2022.

- **Åbygården**

Inga planerade åtgärder finns, men det är en ålderstigen byggnad utan fungerande hiss.

- **Simhall i Västerhaninge**

Investeringsmedel på totalt 352 200 tkr till och med år 2021 finns för en ny simhall i Västerhaninge. Datum för färdigställande är osäkert och huruvida den ska drivas i kommunal regi är inte heller beslutat. Oavsett regi, räknar förvaltningen med kostnadsökningar för att garantera träningstider till föreningslivet.

- **Jordbro kultur- och föreningshus**

Investeringsbudget för nya kultur- och föreningshuset i Jordbro återfinns i sin helhet i kultur- och fritidsnämnden. Det nya huset kommer även att påverka idrotts- och fritidsnämnden eftersom fritidsgården Ung 137 finns i samma byggnad.

- **Allaktivitetshuset i Vega**

Den totala budgeten för nya skolan och aktivitetshuset i Vega är på 440 000 tkr. I det nya huset ska en ny fritidsgård öppnas, vilket kommer att påverka både lokalkostnader och verksamhetskostnader för idrotts- och fritidsnämnden.

Kapitalkostnader

År 2018 har idrotts- och fritidsnämnden en investeringsram på cirka 54 190 tkr av kultur och fritidsnämndens totala investeringsram på 72 737 tkr. I Mål och budget 2019 – 2020 tillkommer ytterligare 26 457 tkr, exklusive den nya simhallen i Västerhaninge, vars ram ligger hos Tornberget. I driftsramen för 2019 har 10 626 tkr avsatts till kapitalkostnader. Redan beslutade investeringsprojekt som kommer att färdigställas under 2019 resulterar i ökade kapitalkostnader och förvaltningen räknar med en ökning på 3 700 tkr. Ett av de största investeringsprojekten är Torvalla energilager, med en investeringsbudget på 23 000 tkr. Driftsättning beräknas till februari 2019. Under 2019 planeras anläggning av nya konstgräsplaner vid Lyckeby skolan och på Haningevallen på totalt 12 000 tkr. Under 2018 presenterades en utredning om kommunens ishallar och det identifierade investeringsbehovet för år 2019 är minst 7 400 tkr.

Som nämnt i investeringsavsnittet ovan anser förvaltningen att driftbudgeten inte klarar att absorbera ytterligare kapitalkostnader utan att andra verksamhetskostnader trängs undan. Förvaltningen utsätts dessutom för räntekänslighet, i och med att en del av kapitalkostnaden utgörs av internränta. Den presenterade beräkningen för år 2020 förutsätter en bibehållen internränta på 1,5 procent, vilket är väldigt lågt. Om ränteläget förändras, kommer även kostnadsbilden ändras.

Kompetensförsörjning

Sveriges kommuner och landsting (SKL) räknar med att personalkostnaderna kommer att öka med 3,3 procent inom den kommunala verksamheten. Det innebär en ökning med 2 047 tkr jämfört med den budgeterade lönekostnaden för 2019.

Inför 2019 beslutade kommunen att erbjuda semesterväxling inom kommunals område. För idrotts- och fritidsnämnden berörs idrottsplatsvaktmästare och fritidsledare och detta genomförs utan ramkompensation. Förvaltningen räknar med en årlig kostnadsökning på 234 tkr vid fallet att samtliga accepterar erbjudandet om semesterväxling. Olika yrkesgrupper har olika krav på ersättande vikarier vid ordinarie personals frånvaro. En idrottsplats och en fritidsgård måste öppnas varje dag även om personalen semesterväxlar. Osäkerhet kommer alltid att råda kring hur många som väljer att växla och den anställde bestämmer sig för ett år i taget. Beräkningen bygger på 31 årsarbetartjänster bland vaktmästarna respektive 46 årsarbetartjänster bland fritidsledarna.

För att på bättre sätt attrahera nya och behålla befintliga fritidsledare har förvaltningen under 2018 påbörjat ett arbete inom kompetensförsörjning. Detta utifrån att fritidsledare är den yrkesgrupp som har strategisk kritisk kompetens och är identifierade som ett bristyrke. Ett arbete genom samverkan mellan medarbetare och chefer på olika nivåer har genomförts. Arbetet innebär att en krav- och tjänsteprofil togs fram och förvaltningen planerar att fortsätta arbetet med övriga yrkesroller.

Under 2019 kommer en satsning på fritidsledargruppen att göras såväl lönemässigt som kompetensutvecklingsmässigt. Vid rekrytering konkurrerar vi inte bara med andra arbetsgivare som har yrkesgruppen fritidsledare utan även med Haninge kommuns utbildningsförvaltnings fritidspedagoger. Skolan kan erbjuda ett arbete med högre lön och tjänstgöringstid på dagtid till skillnad från fritidsledarrollen som mest önskvärt tjänstgör på kvällar och helger. Sannolikt behöver satsningen fortsätta även i framtiden då förvaltningen behöver behålla en konkurrenskraftig lönenivå för att kunna erbjuda ett brett och attraktivt verksamhetsutbud.

I enlighet med förvaltningens plan för verksamhets- och organisationsutveckling behöver ett fortsatt arbete bedrivas med fokus på ett gott ledarskap för att på så vis också vara en attraktiv arbetsgivare. Det är också en förutsättning för en effektiv och slimmad organisation.

Under 2020 ska förvaltningen arbeta fram en kompetensförsörjningsplan i enlighet med det kommunövergripande arbete som sker.

IT och ny teknik som stöd för verksamheten

Under 2019 kommer förvaltningen att införa ett nytt program för att dokumentera och följa upp underhåll av idrottsanläggningar. Programmet är åtkomligt via mobiltelefon, vilket innebär att en vaktmästare kan registrera genomfört underhåll direkt på plats. Rent ekonomiskt innebär att förutsättningar skapas för att kunna påvisa för en leverantör av en konstgräsplan att kommunen har genomfört det underhåll som leverantören själv rekommenderat, och att eventuella skador eller slitage beror på att planen inte håller utlovad kvalitet.

Sedan tidigare har arbete med att installera elektroniska lås inletts. Samtliga idrottshallar har elektroniska lås, vilket innebär att cirkulationen av nycklar i metall har försvunnit.

I likhet med programmet för underhåll av idrottsanläggningar, söker fritidsgårdarna efter ett program för sin dokumentation och sammanställning av daglig statistik. Idag sker dokumentation med papper och penna, vilket inte gynnar effektivitet i sammanställningen av inhämtad information.

Haninge är också en av många kommuner i Sverige som ingår i det samarbete som i dagsläget sker med SKL som huvudman med syfte att förbättra lokalboknings- och föreningsbidragshandläggning med hjälp av ett nyframtaget systemstöd. Målet är att förenkla för medborgaren samt att effektivisera handläggningen så att mer tid istället kan läggas på personligt stöd till föreningar i dess utveckling av sin verksamhet.

Prioriteringar

I nedanstående tabell redogörs prioriteringar för driftbudgeten i förhållande till föreslagen budgetram med utgångspunkt i vad som redovisats ovan.

NÄMND/STYRELSE		Idrotts- och fritidsnämnden	Ökning %
2019 års budgetram		139 702	
Preliminär ramökning 2020		3 969	2,8%
2020 års preliminära ram		143 671	102,8%

Prio	Kostnadsförändringar 2020 jämfört med budget 2019	Årsbelopp	Andel av ram
1	Opåverkbara faktorer befintlig verksamhet eller redan beslutade åtgärder		
1.1	Lokalkostnader, befintliga lokaler	918	0,7%
1.2	Lokalkostnader, nya och renoverade lokaler	2 055	1,5%
1.3	Kapitalkostnader	3 700	2,6%
1.4	Lönekostnader	1 930	1,4%
1.5	Övriga driftkostnader	761	0,5%
S:a 1	Summa prio 1	9 365	6,7%
2	Opåverkbara övriga faktorer, ex beslut fattade utan specifikt tilldelade medel		
2.1	Semesterväxling idrottsanläggningar och fritidsgårdar	234	0,2%
S:a 2	Summa Prio 2	234	0,2%
	Summa kostnadsförändringar 2020	9 599	6,9%
	Preliminär ramökning	-3 969	-2,8%
	Avvikelse mellan kostnadsförändring och preliminär ramökning 2020	5 630	4,0%
	Effektiviseringsåtagande 2020 enligt anvisning		0,0%
	Andra kostnadsminskningar/intäktsökningar	-5 660	-4,1%
	<i>se spec och prioritering separat tabell</i>		
	Summa finansiering	-30	0,0%

Av tabellen framgår att kostnader på 5 630 tkr inte täcks av den föreslagna ramen. Med dryga 100 fasta årsarbetartjänster går det inte att effektivisera sig ur. Det skulle motsvara nästan 12 heltidstjänster, vilket kan omräknas i två stora fritidsgårdar. Nästa tabell visar förvaltningens förslag på anpassning till föreslagen ram.

Effektiviseringsförslag

Effektiviseringsförslag/kostnadsbesparingar/intäktsökningar budget 2020		
	Beskrivning	Effekt 2020, Tkr
1	Minskad energikostnad på Torvalla	-900,0
2	Sportoteket	-60,0
3	Reviderade taxor, inklusive nolltaxan	-2 300,0
4	Ingen uppräknig av föreningsbidrag	-200,0
5	Ändrad ceremoni vid utdelning av idrottspriser	-200,0
6	Fritidsgård	-2 000,0
Summa		-5 660,0

1. Minskad energikostnad på Torvalla

Energikostnaden på Torvalla beräknas minska i och med det nya sättet att lagra energi. Än så länge går det inte att säga hur mycket kostnaderna kommer att minska, men referenskommunen Eskilstuna räknade med en besparing på 800 tkr. Då hade de en mindre anläggning, så en något större besparing förväntas på Torvalla.

2. Sportoteket

Driftavtal med Sportoteken kommer att avslutas under våren 2019, vilket frigör en liten summa inför 2020.

3. Reviderade taxor, inklusive nolltaxan

Redan under 2019 kommer förvaltningen presentera förslag på revidering av gällande taxor och avgifter. Ett tänkbart förtydligande kan vara att öka fokuset på att barn och ungdomar har inga eller låga taxor/avgifter till skillnad från vuxna som i högre omfattning förväntas bekosta sin fritid på egen hand.

Förvaltningen föreslår en utredning om borttag av nolltaxan för barn och unga inför år 2020. En ungefärlig uppskattning av helårseffekten är sammantaget cirka 2 300 tkr för de två förslagen. Syftet med införandet av nolltaxa var att sänka trösklar, d v s träningsavgifter, så att fler barn och ungdomar bereds möjlighet att delta i föreningslivet. En första utredning av införandet pekar på att ingen förening sänkt avgifterna men inte heller höjt. Förvaltningen föreslår därför att en fördjupad utredning genomförs under 2019.

4. Ingen uppräknig av föreningsbidrag

I beräkningen av opåverkbara faktorer inom befintlig verksamhet ingår även kostnadsökningar för föreningsbidrag. Förvaltningen föreslår att föreningsbidragen undantas från uppräknig år 2020 och bibehålls på 2019 års nominella nivå. Utebliven uppräknig innebär alltid en urholkning då det allmänna prisläget ökar men bedömningen är trots allt att den uteblivna uppräknigen gör liten skillnad utifrån ett helhetsperspektiv.

5. Ändrad prisceremoni vid utdelning av idrottspriser

År 2019 har idrottsgalan en budget på 334 tkr, inklusive prispengarna. Förvaltningen föreslår oförändrade prisbelopp, men en förenklad ceremoni för utdelning av priserna. Detta skulle innebära minskade kostnader på cirka 200 tkr.

6. Fritidsgårdsverksamheten

Fritidsgårdsverksamheten har redan i skrivande stund budgetar som täcker lokallhyror och personalkostnader men en försumbar summa till verksamhet, i stort sett inga pengar alls. När vi inom kommunsektorn tycks gå mindre ekonomiskt ljusa tider till mötes tror vi att en mer gedigen analys av situationen behöver vidtas. Därför föreslår förvaltningen att vi får i uppdrag att under 2019 genomföra en effektivitetsutredning med syfte att på totalen öka kvaliteten och styra resurser. Fokuset bör förändras till att arbeta mer aktivitetsbaserat. I denna utredning involveras arbetet med att belysa för- och nackdelar med eventuell föreningsdrift.

Utredningen bör komma fram till kostnadsbesparingar motsvarande 2,0 mkr.

Dessa förslag täcker gapet mellan den tilldelade ramen och de kostnadsökningar som redogjorts för.

Kompletteringar efter arbetsutskottets möte den 29 januari 2019

Ovanstående redogörelse är förvaltningens primära förslag på åtgärder för att få verksamheten att rymmas inom den angivna ramen. Vid arbetsutskottets möte framkom att den politiska majoriteten inte fann förvaltningens förslag på kostnadsminskningar tillfredsställande och önskade kompletterande förslag. Förvaltningen har övervägt olika ytterligare alternativ och funnit att minskning av föreningsbidrag eller uppsägning av fritidsgårdspersonal, idrottsplatsvaktmästare

och badmästare är alternativ vi ser som sämre. Konsekvensen av att minska på föreningsbidragen är antingen att färre fritidsaktiviteter kan genomföras i föreningslivets regi, eller att föreningsmedlemmarna själva får stå för en större del av kostnaden för att delta i träningar, tävlingar eller andra sammanhang. Den omedelbara konsekvensen av att säga upp personal i den löpande verksamheten är en minskning av öppethållande och tillgängliggörande av kommunens fritidsverksamhet och anläggningar för allmänheten.

De tjänster som delas av både idrotts- och fritidsnämnden och kultur- och demokratinämnden och inte direkt omfattas av den löpande verksamheten är förvaltningschef, stabstjänster och områdeschefer. En förändring av antalet av dessa tjänster får ekonomisk effekt i båda nämnderna och besparingen för idrotts- och fritidsnämnden begränsas av nämndens andel av kostnaden för tjänsterna. Detta för med sig att det är ett begränsat antal tjänster som är relevanta att se över utifrån ett kostnadsbesparande perspektiv.

De återstående möjligheterna som förvaltningen ser är presenterade i tabellen nedan, som till sin utformning är likadan som det primära förslaget och summerar till samma belopp.

Effektiviseringsförslag/kostnadsbesparingar/intäktsökningar budget 2020		
	Beskrivning	Effekt 2020, Tkr
1	Minskad energikostnad på Torvalla	-900,0
2	Sportoteket	-60,0
3	Minskning av fastighetsunderhåll	-2 000,0
4	Minskning av fasta tjänster	-2 700,0
Summa		-5 660,0

Omständigheterna kring den minskade energikostnaden och driftavtalet med Sportoteket är oförändrat jämfört med det primära förslaget, men därefter föreslår förvaltningen istället följande:

3. Minskning av fastighetsunderhåll

Förvaltningen har i flera år påtalat behovet av att öka ramen för underhåll av de tretton fastigheter som förvaltningen äger och förvaltar, till exempel Skutans gård, Östnora camping, Torvalla Idrottsplats samt Höglundabadet. De senaste åren har tilldelad ram medgett en successiv ökning, för att budgetår 2019 till slut uppnå en lämplig nivå på 5 460 tkr. En minskning med 2 000 tkr, eller drygt en tredjedel, innebär att löpande reparationer och underhållsarbete inte kan bli utfört i önskvärd takt. Den långsiktiga konsekvensen är fastigheter som förfaller och på sikt blir obrukbara.

4. Minskning av fasta tjänster

En rent teoretisk tanke är en likafördelad minskning på de typer av tjänster som inte redan uteslutits, nämligen tjänster inom yrkesrollerna strateg, verksamhetschef och administration. En

genomsnittlig minskning av totalt fyra heltidstjänster med den lönespridning som förekommer mellan dessa tjänster, skulle summera till kostnadsminskning på cirka 2 700 tkr.

Konsekvenserna blir olika beroende på typ av tjänst. Strategernas uppgift är att blicka framåt, driva verksamhetsutveckling och stödja både politiker, chefer och medarbetare. En av huvuduppgifterna är att ur ett förvaltningsperspektiv hålla ihop arbetet förknippat med politiska program såsom idrottspolitiska programmet. Det är en svår uppgift att som chef i verksamheten vid sidan om operativt arbete och dagliga problem också ägna sig åt förvaltningsövergripande utvecklingsfrågor. Konsekvensen blir ofta att de mer strategiska och utvecklingsorienterade uppgifterna läggs åt sidan till förmån för den dagliga problematiken. Att minska på en chefstjänst utan att minska på det totala ansvaret kommer leda till större arbetsbelastning för de chefstjänster som kvarstår och därmed minskad kontakt med en chefsperson för berörda medarbetare. En tidigare av medarbetare signalerad problematik kopplad till sjukfrånvaro har varit upplevd psykisk ohälsa för att avståndet till närmaste chef uppfattas som för långt, vilket upplevs leda till osäkerhet och otydliga uppdrag. Detta har förvaltningen på olika sätt försökt finna lösningar på. En konsekvens av att kvarvarande chefer får fler medarbetare att ansvara för kan medföra att medarbetarnas känsla för chefsnärvaro återigen minskar, med i värsta fall högre sjukfrånvaro som negativ följd.

Det som ovan har betecknats som administrativ tjänst innebär skilda typer av uppgifter. Ingen av dessa uppgifter försvinner för att antalet tjänster minskar och de mest sannolika konsekvenserna blir någon form av längre handläggningstid. Föreningsbidragen betalas ut senare, allmänheten och föreningslivet får inte svar på sina frågor i önskad takt, stora inköp dröjer och så vidare. Vissa uppgifter kan inte skjutas på framtiden såsom redovisning av uppgifter till nämnderna och kommunfullmäktige varför dessa frågor i ett beskrivet scenario kräver prioritering.

Samarbetsförslag

Idrotts- och fritidsnämnden samarbetar i mycket stor utsträckning med föreningslivet. Nämnden tillhandahåller anläggningar och föreningarna tillhandahåller olika former av verksamhet. Personalen inom idrotts- och friluftssidan fokuserar på att underhålla anläggningar och hålla dem i bästa funktionsdugliga skick och bedriver således ingen egen utåtriktad verksamhet. Samarbete med andra förvaltningar är därför inte aktuellt. Undantaget är Torvalla simhall, som bedrivs i egen kommunal regi.

Kultur- och fritidsförvaltningen har ett formaliserat samarbete med utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen när det gäller barn och unga utifrån flera olika ämnesområden. Förvaltningarna delar på idrottshallar och utomhusytor och är fokuserade på kommunens barn och unga, oavsett om de är i skolan, på fritiden eller i familjelivet. Från kultur- och fritidsförvaltningens sida är det framför allt fritidsgårdarna som deltar i samarbetet med egen verksamhetspersonal. Detta samarbete mellan förvaltningarna utvecklas och fördjupas löpande. Dessutom tar förvaltningen årligen fram en överenskommelse med utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen. Denna överenskommelse tar upp särskilt angelägna utvecklingsfrågor som rör barn och ungas utveckling och lärande som de tre förvaltningarna ska samverka runt.

För rena kostnadsbesparande anledningar ser förvaltningen framför sig ett tätt samarbete med kultur- och demokratinämnden mellan fritidsgårdsverksamhet och bibliotek. De förutsättningar som SKL har presenterat och som uttrycks i budgetdirektivet tyder på att ingen av nämnderna kommer att kunna fortsätta på samma sätt som idag. Att tillhandahålla både en fullstor fritidsgård och ett bibliotek inom samma kommundel kommer inte kunna finansieras. Ett samarbete kring den pedagogiska verksamheten, oavsett om det handlar om musik, idrott eller läsning måste ske och verksamheterna kommer att behöva samsas under samma tak med olika eller gemensamma öppettider. I remissyttrandet från kultur- och demokratinämnden utvecklas detta resonemang ytterligare till att omfatta även andra förvaltningar.

Nedan följer beskrivningar på samarbeten förvaltningen har eller avser att förstärka med syfte att öka nyttan för medborgaren genom ökad tillgänglighet alternativt högre effektivitet:

- Samarbete och dialog med föreningslivet. Det är viktigt att vi vid utformning av både verksamhet och investering i möjligaste mån gör detta i dialog med våra brukare. Detta gör dels att vi gör det som verkligen efterfrågas, men det ger också ett ”partnerskap” i frågan. Delaktighet ger både ökad respekt för varandra och ansvarskänsla.
- Uppsökande verksamhet gentemot föreningsliv. Förvaltningen har i och med planerandet av en föreningsbyrå för avsikt att arbeta mer uppsökande mot föreningar för att inspirera till mer samarbete mellan föreningarna, men även för att uppmuntra och lyssna in och komma med förslag på verksamhetsutveckling. Detta kommer att komma medborgarna till del.
- Avseende trygghets och säkerhetsarbetet ingår förvaltningen i kommunens övergripande samverkansform med en eller flera representanter.
- Förvaltningen samordnar arbetet med uppdraget att öka tryggheten i och utanför skolan. En arbetsgrupp har bildats med representanter från utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen samt polisen.
- Torvalla sportcentrum samverkar nära utbildningsförvaltningen för att optimera användningen av kommunens simhall och skolsimsundervisningen.
- Fritidsgårdarna samverkar med vissa föreningar och studieförbund för program och aktiviteter. Ex. Lilleken har ett samarbete med Sportfiskarna och ABF, vid Sommarkollot samarbetar vi med en rad olika organisationer.

Kvalitetshöjande förändringar

Kvalitetshöjande förändringar		
	Beskrivning	Effekt 2020, Tkr
1	Resurser för dubbla nämnder	400,0
2	Passalen för funktionsnedsatta	350,0
Summa		750,0

I rådande budgetläge föreslår förvaltningen endast två kvalitetshöjande förändringar. I samband med bildandet av två nämnder den 1 januari 2019 tillfördes inga extra medel för ökad arbetsbelastning som det innebär med tillkommande nämndsammanträden, sammanträden i arbetsutskott, författande av remissyttranden, Strategi och budget, måluppfyllelse i del- och årsbokslut med mera. Förvaltningen gjorde bedömningen att ytterligare 50 procent tjänst för verksamhetscontroller och 50 procent för nämndsekreterare skulle behövas totalt. Detta för att öka möjligheten för förvaltningen att förse de båda nämnderna med genomarbetade och relevanta utredningar, rapporter, ärenden och kunskap i den takt nämndarbetet kräver.

Bemanning av ytterligare en heltidsmedarbetare, inklusive arbetsplats med dator och telefon för en person, summerar till cirka 800 000 kr för ett helår. Tanken är att idrotts- och fritidsnämnden respektive kultur- och demokratinämnden ska finansiera hälften av kostnaden var. Efter kommunfullmäktiges beslut om delning har både avdelningen för Utveckling och stöd och förvaltningens ledningsgrupp genomfört en riskanalys inför inrättandet av två nya nämnder. På båda nivåerna påtalas risken för resursbrist då två nämnder ska underhållas samtidigt med endast befintlig personalstyrka till sitt förfogande.

Det andra förslaget handlar om införandet av Passalen. Detta kommer att ske under 2019 med medel från tillgänglighetsmiljonen och det handlar om att unga leder unga och unga vuxna med funktionsnedsättning till både kultur- och fritidsutbud. En person med funktionsnedsättning får via Passalen sällskap av en annan ungdom till olika fritidsaktiviteter. För att kunna fortsätta verksamheten i ordinarie drift år 2020 behövs medel tillskjutas.

Naturligtvis finns flera förslag på andra kvalitetshöjande förändringar, men förvaltningen ser liten mening med att belysa dessa, givet förslagen på kostnadsminskningar.